
VRAĆEN ZEMLJI KOJU JE LJUBIO: *IN MEMORIAM* † IVICI JEMBRIHU

(Gregurovec Veternički, 8. lipnja 1939. – Klenovnik, 1. prosinca 2022.)

Postoje trenuci za hrljenje naprijed, za okretanje unatrag, a i onih kad nam je stati. Ovaj u kojem jesmo pripada, bar nakratko, u trenutke u kojima je stati, mirno i s uvažavanjem. Naime, preminuo je Ivica Jembrih. Budući da je mjesta svoga obitavanja izuzetno volio opijevajući njihovu ljepotu i svoju predanost njima, ne može se ne spomenuti kako je rođen u Gregurovcu (1939.), trajnoj svojoj inspiraciji, živio u Čakovcu, a izuzetno je emotivno bio vezan uz Varaždin.

Među životopisnim činjenicama podsjetimo kako je pjesnik, putopisac i prozaik Ivica Jembrih (s pridodanim prezimenom Cobovički uz 100. obljetnicu rođenja svoje majke) osnovnu školu završio u Zlataru, a srednju i Višu

*†Ivica Jembrih Cobovički, 8.06.1939. – 1.12.2022.
(foto/izvor: library.foi.hr)*

gafičku školu u Zagrebu 1972. godine. Radio je u Ivancu kao gafičar instruktor, a od 1968. do umirovljenja 1997., u Tiskari Zrinski u Čakovcu. Prvi rad objavio je u listu Mladi gafičar 1956.

Reći da je Jembrih bard kajkavske književnosti druge polovice 20. st., onog perioda koji se iz moderne preoblikuje u postmodernu, može izgledati pompozno, no to je činjenica. Zaljubljenik je u jezik, naročito u svoj, kajkavski, što je logično

vodilo u suradnju s *Kajkavskim spravišćem* i časopisom *Kaj*, u kojem objavljuje od prvog broja (pjesma *Tam*, 1968.) do 2018. godine (putopisna proza *Priče z Azije do ognjišća*). Kajkavski dio sustava hrvatske književnosti bio mu je osnova za recepciju, podršku i razumijevanje, no Jembrih je već prvom zbirkom (*Vse – i dihanje*, Čakovec, 1971.) prešao lokalne granice i upisao se u maticu književnih zbivanja.

Dobitnik je niza književnih nagrada, od kojih spominjemo samo one najznatnije: 2003. zbirci *Svetkujem rječ* dodijeljena je nagrada DHK Fran Galović, 2004. *Doživljena vječnost* osvojila je nagradu Pasijska baština, a iste je godine za zbirku pjesama *Na potu vu narkozu* dobio nagradu Katarina Patačić. Uvršten je u antologijske izbore kajkavske poezije, pjesništva za djecu, školske udžbenike te je preveden na makedonski, slovenski, njemački, engleski i francuski jezik, a sam je predano prevodio svjetske klasike (Pablo Neruda, Sergej Jesenjin, Federico Garcia Lorca), i to na kajkavski.

Poetskom govorenju nije postavljao apriorne norme, tako da je ispisivao hibridne forme, slijedeći onaj glas koji zovemo inspiracijom, intuicijom... dubokim unutarnjim. Na tom je tragu prigrlio haiku (u njegovoj kajkavskoj varijanti haikaj), koji na hrvatskom standardu i kajkavskom narječju piše od 1968., kada je to bio relativno nepoznat oblik. Uvršten je u *Antologiju hrvatskoga haiku pjesništva* Vladimira Devidéa (1996), a objavio je nekoliko autorskih zbirki: istaknimo *Daljinu na prozoru* (2004.), u koju su uvršteni i prepjevi japanskih klasika na kajkavsko narječje.

Iz strasti da dokaže izgrađenost i ekspresivnost svog jezika, stvara dva sonetna vijenca, prvijence takve vrste na kajkavskome (*Oči posajenu v zutra* 1981., *Garestin – Feniks varoš – Varaždin*, 2008.).

Od pedesetak knjiga (točan broj treba tek postaviti, uzimajući u obzir obimnu rukopisnu ostavštinu), niz je izdanja koja zavrjeđuju izdvajanje. Ovom prigodom oslanjamo se na autorove sugestije te naglašavamo *Zagovor rieči* (1998.), svojevrsno divot-izdanje izabranih pjesama, za koje je rekao: „*Osjećam. Zagovor rieči knjiga je mojega bića. Univerzum povijesno-filozofsko-socijalnih naboja, emocije, meditacije. /.../ Ćut i oćut jezika u meni s kojim osjećam i mislim od trenutka kada začuh materinsku riječ, rječ – hrvatsku kajkavsku riječ o čijoj sudbini M. Krleža zna više*“.

Svakako u kategoriju najznatnijih spada i *Od kolijevke do Garestina i Međimurja* (2015.), multimedijalni kolaž pjesama, proznih dijelova, notnih zapisa, crteža (svoj crtački stil nazvao je intuicizmom) i fotografija, objedinjenih putopisnom pričom, koji je recenzentica Ljubica Duić označila najbogatijom i po konceptu najoriginalnijom Jembrihovom knjigom. Sam autor nazvao ju je *putopisnim romančekom*.

Cjelokupni njegov bogat i raznolik književni opus velikim je dijelom, čak se može reći – prvenstveno – originalan i izniman *zagovor rieči* materinske/kajkav-

ske, koja za njega ima mjesto središnjeg i svetog (*Od nikoga rieči kupljene niesu, daruval nam jih je dragi Bog*). Obdaren posebnom osjetljivošću za fonijsku strukturu jezika, stvarao je, što bi Matoš rekao, uhom za dobro uho te ga, u tom smislu, označujemo kao tvorca nekih od dosad najdojmljivijih onomatopeja u kajkavskome jeziku (stihovi *Te-vrak-te-tak./ Te-vrak-te-tak!/ Tak-te-žmehke-vliečem* iz Cuga pečalbara te *Zibu-zibu-aaa-ač* iz Balada o zipke).

Budući da se u ovoj prigodi ne opraštamo osobno i privatno nego kao institucija i fah, nizom zamjedbi dokumentiramo kako smo, kao kolege i čitatelji, tijekom života pratili Ivicu Jembriha i njegovo djelo.

„Svoj dugogodišnji boravak u ‘prostoru riječi’ Ivica Jembrih obilježio je dvjema konstantama: kontinuitetom i kvalitetom književnih radova” (Jelušić, *Doživljena večnost*, 2004.).

„Ivica Jembrih tako biva prorokom onog najbližeg i najmanjeg – zavičaja, svakodnevice i običnih ljudi, ali nadasve čovječje duboke, često i tjeskobne nutrine” (Davor Šalat, *Doživljena večnost*, Zagreb – Čakovec 2004.). „Jembrihova je snaga kratak stih, gotovo lirska minijatura. Njime će, mentalno i duhovno, suptilno ali i breugelovski, progovoriti o osobnim traumama, tjeskobi i zanosu” (Ivo Kalinski, *Zagovor rieči*, Sv. Ivan Zelina 1998.).

„Gotovo u svim pjesmama u ovoj zbirci, bilo one na jezičnom standardi ili dijalektu, Ivica Jembrih se potvrđuje kao seosko dijete, odnosno dijete prirode, odrastao u zelenilu i mirisu biljaka, okružen životinjama i jednostavnim ljudima.” (Dubravka Težak, *Vse kak si ostavil /Sve kako si ostavio*, Varaždin 2014.).

„Zbirka poetske kajkavske proze *Na putu vu narkozu* (ujedno i zbirka autorovih slika-crteža u boji, tehnika: klorofil – propolis) višestruka je i višeslojna ispovijest na rubu raznolikih žanrova, na granici literature, epistolarnosti i dnevnika.” (Božica Pažur, *Na potu vu narkozu*, Varaždinske Toplice 2003.).

„Njegova je kajkavština spuknjena iz zapretanih hižnih kutaka, ona je pozabljena i prezrena, no u njegovim stihovima ona je svježja i zvonka, čela kak *jesenska čerlena jabuka*.” (Stjepan Hranjec, *Življenje rieči i zemlje*, Krapina – Čakovec 1993.).

„Već svojom prvom kajkavskom zbirkom *Vse i dihanje* (1971.) I. Jembrih predstavio se kao pjesnik zavičajnog *mythosa* (...). A zavičaj je u Jembrihovojoj poetskoj evokaciji, i u svom dijakronijskom, i u svom sinkronijskom obličju protkan uvijek naglašenom emocionalnom tenzijom autora prema njemu kao izgubljenom Edenu djetinjstva.” (Joža Skok, *Garestinski hortus verbi*, Varaždinske Toplice 2012.).

Iz ovog zaustavljenog trenutka krenuti nam je – znamo kamo: pred nama je velik posao koji dugujemo Jembrihu, a to je rad na njegovoj ostavštini. Bit će to dugotrajan, zanimljivo i višeslojno istraživanje. Stoga – sretan nam put na tom putu.

Emilija Kovač

†Ivica Jembrih

PREKRIŽIL NAS JE VETER

Poklekel si je brieg
na gola persa zemlje
i moli se trave,
šapče mehénju
šum nieme sene.
Poklekel je brieg –
diel ga je z mene.
Zdigel se je brieg,
prekrižil ga je veter
z granjem tise i gloğa,
i ziblje se kak pleter –
na moji je noga.
Genul se je brieg,
stal si je na čelo sene.
Nemre dalje?
Kaj bi – čakal je mene.
Prekrižil nas je veter –
kak brieg
tak mene.

(Vu perivoju Zrinskih, 1996.)